

Лощинська Н. Україномовні е-бібліотеки в сучасному Інтернет-просторі / Н. Лощинська // Бібліотечний вісник. - 2021. - № 1. - С. 3-12.

Сьогодні електронні бібліотеки стають одним з найпродуктивніших напрямів розвитку цифрових технологій. Саме цей чинник визначає актуальність заявленої теми. Мета статті полягає у розкритті місця і ролі е-бібліотек в інформаційному просторі України. Методологія дослідження ґрунтується на основних методах наукового аналізу – історичному, порівняльному, описовому. При викладі основного матеріалу дослідження аналізується ціла низка найпопулярніших на сьогодні бібліотек за їх завданнями, відкритістю інформації, наявністю платних послуг, реклами тощо. В першу чергу, звертається увага на їх зв'язок з освітніми потребами слухачів вищої і середньої школи. Висвітлюється роль у створенні електронних бібліотек «Хартії про збереження цифрової спадщини», ухвалені 32-ю генеральною конференцією ЮНЕСКО (2003 р.). У висновках відзначено спільність рис електронних бібліотек, їх здатність забезпечувати оперативність передачі актуальної інформації, використання документів з обмеженим доступом. Наголошується на необхідності розроблення комплексної системи нормативно-методичного забезпечення створення масштабних цифрових бібліотечних ресурсів, гармонізованих з міжнародними стандартами.

Галицька С. Удосконалення методичного апарату рубрик тематичного навігатора Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського / С. Галицька // Бібліотечний вісник. - 2021. - № 1. - С. 13-23.

У статті розглянуто актуальні питання формування словника алфавітно-предметного покажчика в електронному каталозі наукової бібліотеки та удосконалення лінгвістичних засобів бібліотечно-інформаційної системи. Метою публікації визначено обґрунтування необхідності удосконалення методичного апарату рубрик скороченого варіанта Рубрикатора НБУВ в електронному каталозі, зокрема, переорієнтування термінів алфавітно-предметного покажчика до систематичної частини бази даних «Скорочений варіант Рубрикатора НБУВ для наукової бібліотеки». При викладі основного матеріалу наголошено на важливості адаптації власної класифікаційної системи бібліотеки до УДК. З'ясовано, що поповнення електронного алфавітно-предметного покажчика до Рубрикатора НБУВ термінами УДК зумовлює формування розгалуженої системи відповідності між двома класифікаційними схемами. Доведено, що використання алфавітно-предметного покажчика, орієнтованого на УДК, підвищує якість паралельного індексування документів за двома класифікаційними схемами. Зазначено, що спільне використання алфавітно-предметного покажчика до друкованої версії скороченого варіанта Рубрикатора НБУВ і покажчика, застосованого у базі даних, є важливим чинником оптимізації процесу наукового опрацювання документів і багатоаспектного системного підходу до розкриття їх змісту. Як висновок констатується: постійна актуалізація методичного апарату рубрик у базі даних «Скорочений варіант Рубрикатора НБУВ для наукової бібліотеки» підносить якість функціонування інформаційно-пошукової системи бібліотеки, яка забезпечує ефективний доступ до документних масивів, реалізацію інтелектуального пошуку в електронному каталозі, забезпечує високий рівень бібліотечно-інформаційного обслуговування завдяки ретельному формуванню сторінок рубрик тематичного навігатора НБУВ, доступних і зручних для користувачів.

Гуренко Є. Актуалізація та консолідація екологічної тематики в Рубрикаторі Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського / Є. Гуренко // Бібліотечний вісник. - 2021. - № 1. - С. 24-31.

За останнє півстоліття охорона довкілля перетворилася в глобальну проблему сучасності, яка вимагає постійної до себе уваги, у т. ч. і створення всеосяжної системи екологічної інформації. Саме це і зумовлює актуальність порушеної теми. При викладі основного матеріалу дослідження обґрунтовується необхідність методичного розроблення та практичного втілення науково-довідкового апарату, який зв'яже між собою всі розділи Рубрикатора НБУВ, що мають стосунок до екологічних проблем. З цією метою відповідно до змісту та структури сучасної (прикладної) екології та згідно з моделлю семантичної мережі класифікації (СМК) запропоновано оновлений розділ «Б1 Екологія» як єдину точку доступу до бібліотечних ресурсів з екологічної тематики. У висновках констатується, що у зв'язку з кризовою екологічною ситуацією в Україні, збільшенням потоку документів з екологічної проблематики, складністю їх систематизації, зростанням читацького інтересу до такої інформації консолідація екологічної тематики в Рубрикаторі НБУВ лише поглиблюватиметься.

Курганова О. Історія світового книгодрукування крізь призму видавничих колекцій: електронні виставки етьєнів та ельзевірів на вебсайті НБУВ / О. Курганова // Бібліотечний вісник. - 2021. - № 1. - С. 32-39.

У статті актуальність обраної теми обґрунтовується пріоритетністю інформаційно-просвітницької роботи головної бібліотеки країни. Основні результати дослідження: розкрито експозиційний потенціал виставок видавничих колекцій, що презентують визначні віхи історії світового книгодрукування; з'ясовано, що інформативність текстової частини таких експозицій забезпечується за рахунок розкриття історії друкарні, атрибутивних ознак її видавничої продукції та індивідуальних особливостей примірників колекції. Яскраві сторінки історії французького, голландського книгодрукування ранньомодерної доби висвітлено у процесі аналізу виставок колекцій етьєнів та ельзевірів Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. У висновках наголошується на важливості проведеного дослідження для експозиційної діяльності наукових бібліотек.

Кубко А. Наукометричний вимір епідемії. Частина друга. Корективи пандемії / А. Кубко // Бібліотечний вісник. - 2021. - № 1. - С. 40-47.

Епідемії, через свою властивість справляти істотний вплив на медичну галузь, вже протягом кількох останніх десятиріч дають змогу фахівцям з бібліометрії та наукометрії виявляти і оцінювати не лише тенденції, показники "рутинної", звичайної роботи вчених, наукових організацій, але й їх динаміку, що спричинена стресом. Метою статті є виявлення, узагальнення та порівняння тенденцій стресової динаміки бібліометричних і наукометричних показників з використанням результатів зарубіжних досліджень епідемій доковідної епохи та актуальної пандемії коронавірусної хвороби COVID-19. Результати дослідження. Епідемії грипу АН1N1, хвороб Ебола та Зіка, а особливо SARS і MERS, що відбувалися з 1996-го по 2018 р., дозволили виявити особливості темпів публікаційної активності окремих вчених та установ; наявність внутрішньогалузевого розподілу публікаційної активності; збільшення публікаційної активності на відповідні теми – як постійне, так і тимчасове; домінування певних галузей медичної науки та акцент на публікаціях, що стосуються охорони здоров'я та епідубезпечення; визначити низку провідних установ, які найбільш активно реагували на епідемію, насамперед Центрів США з контролю та профілактики захворювань, ВООЗ та Китайського урядового центру з контролю та профілактики захворювань. Також під час дослідження були виявлені певні недоліки отриманого матеріалу (і, відповідно, тенденції, що базуються на ньому), які пов'язані з відсутністю пандемічного характеру спалахів інфекційних хвороб доковідних часів та обрахунком реакції не усього світового наукового товариства, а науковців найбільш постраждалих регіонів, що обмежує їх значення як базису для створення універсальної моделі відповіді академічного товариства на стресовий чинник. Висновки. Актуальна епідемія коронавірусної хвороби COVID-19 через свій глобальний характер дає змогу більш чітко дослідити наявні тенденції та закономірності. Матеріали лише першої половини 2020 р. підтвердили: різке зростання кількості публікацій навіть під час, а не після дії стресового чинника; наявність внутрішньогалузевого розподілу публікацій з акцентом на питаннях санітарно-епідеміологічної безпеки (охорони здоров'я); а також виявити нові тенденції: неефективність стандартних методів пошуку в контексті надшвидкого темпу публікацій, а також зв'язок, принаймні в короткостроковій перспективі, між кількістю цитат і фактом публікації в соціальних мережах. Останні дві тенденції закладають емпіричну основу для вивчення питання ролі представленості та популярності вченого в соціальних мережах у бібліометричному успіху його доробку, а також про можливий зв'язок PR-технологій з бібліометричними показниками.

Тюркеджи Н. Асистивні технології у бібліотеках: світовий і вітчизняний досвід / Н. Тюркеджи // Бібліотечний вісник. - 2021. - № 1. - С. 48-55.

Актуальність теми дослідження. В інформаційну епоху, коли знання стають особливо важливими, загострюється проблема забезпечення доступності до них. У цих процесах не останню роль відіграє впровадження та використання асистивних (допоміжних) технологій у бібліотеках. Мета статті – виявити рівень впровадження асистивних технологій у роботу бібліотек, спираючись на вітчизняний та світовий досвід. Методологічною основою дослідження є принципи об'єктивності та всебічності. З позицій наукової методології проблема розглядається на основі системного підходу. Вирішення завдань здійснювалося за допомогою загальнонаукових і бібліографічних методів: теоретичного (аналіз, синтез), емпіричного (опис), порівняльного, дослідницького. Презентація основного матеріалу. Доводиться, що допоміжні технології надають людям з особливими потребами можливість бути продуктивнішими, незалежними, отримувати освіту та інформацію. Однією з

ключових ролей бібліотеки в сучасному суспільстві є надання вільного доступу до мережі Інтернет, різноманітних онлайн-інструментів, ресурсів для навчання, працевлаштування, проведення досліджень тощо. Висновки. Ознайомлення з практикою використання асистивних технологій закордонних бібліотек надало змогу виокремити низку проблем, з якими стикаються й вітчизняні бібліотечні установи, а саме: недосконалість програмного забезпечення й низький рівень знань щодо використання допоміжних технологій у співробітників. Попри всі вище окреслені проблеми, в бібліотеках України спостерігається динамічне зростання кількості спеціальних центрів, діяльність яких зосереджена на обслуговуванні користувачів з особливими потребами. Практичне значення. Знайомство та вивчення світових практик використання допоміжних технологій у бібліотечній діяльності стає нагальною необхідністю та передумовою для розроблення власної програми з впровадження цих технологій в українських бібліотеках.

Вакульчук О. Особливості науково-інформаційного та бібліографічного опису багатотиражних газет / О. Вакульчук // Бібліотечний вісник. - 2021. - № 1. - С. 56-64.

Багатотиражні газети – вид радянських періодичних видань, що виходили на підприємствах, у колгоспах, навчальних закладах, установах, військових частинах типографським, літографським або іншим розмножувальним способом. Актуальність теми зумовлена необхідністю бібліографічного вивчення і науково-інформаційного опрацювання цієї групи видань. Мета статті – розкрити специфіку складання науково-бібліографічного опису багатотиражних газет. Методологія дослідження ґрунтується на тлумаченні багатотиражної преси як бібліографічного об'єкта, що є джерелом складання репертуару періодики як складника ретроспективної національної бібліографії України. При викладі основного матеріалу дослідження розкривається процес науково-інформаційного опису багатотиражних газет, його особливості, складнощі. Наголошується, що цей масив періодики потребує опрацювання та систематизації з позицій сучасності, які передбачають створення традиційних і електронних бібліотечно-інформаційних ресурсів, зокрема друкованих бібліографічних покажчиків і баз даних. У висновках констатується актуальність проведення повноцінного історико-бібліографічного пресознавства. Воно відповідає завданням сучасної бібліотечної науки щодо виявлення, публікації, введення в науковий і культурний обіг якомога більшої кількості джерел, що сприяють створенню цілісної картини буття України у певний історичний період.

Редіна В. Співпраця Бібліотечної ради і наукової бібліотеки Інституту біохімії ім. О. В. Палладіна НАН України з формування інформаційних ресурсів / В. Редіна // Бібліотечний вісник. - 2021. - № 1. - С. 65-71.

Гришина Т. Лілія Вікентіївна Беляєва. 3 когорти провідних бібліографів / Т. Гришина // Бібліотечний вісник. - 2021. - № 1. - С. 72-87.

Бібліотеки, архіви, музеї: історичний досвід та актуальні тенденції розвитку // Бібліотечний вісник. - 2021. - № 1. - С. 88-92.

Всеукраїнська інформаційна кампанія Рух "Зелені бібліотеки" в Україні // Бібліотечний вісник. - 2021. - № 1. - С. 93-96.